

Protestantse Gemeente Assen

Werkgroep Creatieve Denktank

EEN BEZIEL(*EN*)DE GEMEENTE

Nagekomen bijlagen

25 januari 2010

Ministerie van Predikanten

Bij aanvang van het gesprek wordt de opdracht van de AK doorgenomen, en tevens de zeven ijkpunten van Robert Warren die de creatieve denktank als uitgangspunt neemt in haar werk.

Wijkoverstijgend werken

Door de inzet van het ministerie wordt op dit moment al op verschillende terreinen door predikanten wijkoverstijgend gewerkt. Het uitgangspunt daarbij is dat de betreffende predikant er tijd voor heeft en deze aanpak aansluit bij zijn specifieke belangstelling.

Enkele predikanten merken op dat het wijkwerk de basis is. Ook gemeenteleden voelen zich in de eerste plaats lid van een wijkgemeente en niet zozeer van de PGA.

Er zijn echter nog wel wat mogelijkheden om meer samen te werken.

Kiezen voor een totaal andere opzet (bijv. werkwijze Sneek) met geprofileerde wijken haalt veel over hoop waarvan niet duidelijk is of het op den duur beklijft. Je kunt ook uitgaan van een tussenvorm (bewuste keuze Holt-Esch) van een geografische wijk met een duidelijk profiel.

Kerkleden worden dan geografisch aan de wijk toegedeeld, terwijl er ook gemeenteleden zijn die bewust kiezen. Dat geeft een goede mix van meer en minder kritische kerkleden.

Zoals het nu gaat hebben predikanten voldoende vrijheid om eigen specialismen te ontwikkelen en vorm te geven.

Het is de vraag of van bovenaf opgelegde profilering werkt.

De nadruk leggen op wijkoverstijgende taken heeft ook nadelen. Je bouwt geen band op met gemeenteleden (is dat erg? een predikant is een voorbijganger). Als er wel sprake is van een band zullen mensen in crisissituaties altijd terugvallen op oude patronen, dus op de (wijk)predikant.

Er kan ook een beroep worden gedaan op gekwalificeerde vrijwilligers bijv. bij uitvaarten.

Belangrijk is dit duidelijk en consequent met de gemeente te communiceren.

De verandering naar meer geprofileerde wijken is een tijdrovend stap voor stap proces. Je moet niet alles in één keer willen aanpakken. Het is een groeiproces.

Aandacht voor gemeenteleden

We moeten als kerk niet alles afmeten aan het kerkbezoek. Er zijn nu eenmaal gemeenteleden (jeugd) die niet veel hebben met een kerkdienst. Laten we investeren in nieuwe vormen van betrokkenheid.

Naast de kerkdienst gebeurt er ontzettend veel.

Iedere zondag is er wel contact met ca. 200 gemeenteleden per kerkgebouw., Bij andere vormen van betrokkenheid wordt dat wellicht minder.

Er zou meer aandacht moeten komen voor de groep tussen 20 en 45 jaar. Die glijd weg en daarmee de ouders van een nieuwe generatie kinderen.

De charme van de huidige werkwijze is dat je als predikant te maken hebt met alle leeftijdsgroepen. Dat houdt het werk aantrekkelijk.

De terugloop in de kerken is een cultureel/maatschappelijk probleem. Er is geen eenduidige aanpak voor terugloop.

(Jonge) mensen haken aan bij een evenement en niet meer bij de kerk als instituut. Daarom zie je dus golfbewegingen.

Het gebeurt in Assen, maar ook in de PGA

De kerk zou meer moeten in spelen op gebeurtenissen in de stad.

Een dergelijke houding is onvoldoende in de PGA aanwezig.

Zo viel het op dat op de zondag dat de Vuelta door Assen kwam in de wijkberichten werd vermeld, dat een kerkgebouw door de afzetting lastig bereikbaar was.

Het Asser Pastores convent (vergadert 2 maandelijks) is een platform waarin de kerkelijke betrokkenheid op grote (Asser) evenementen besproken kan worden en kan wellicht tot gezamenlijk handelen leiden.

Het kerkelijk aan de slag gaan met grote gebeurtenissen vraagt om een professionele aanpak.

Amateurisme is slecht voor het imago van de PGA

Er gebeurt al veel en dat zet de maatschappelijke toon van de PGA. Wij kunnen als kerk de maatschappelijke trends niet keren. Maar we moeten blijven geloven in onze eigenheid.

DEMOGRAFISCHE GEGEVENS

In deze bijlage zijn enkele demografische gegevens van de gemeente Assen per wijk vergeleken met het aantal leden van de Protestantse Gemeente Assen. Tabel 17 toont het aantal inwoners van Assen in 2004 en 2009, verdeeld naar leeftijdscategorie en naar wijk. De wijkindeling is dezelfde als die van de PGA, echter met dien verstande dat geografisch overlappende wijken Holt-Esch en Centrum-Witterholt zijn samengevat onder de noemer "centrum". Volgens de wijkindeling van de burgerlijke gemeente Assen zijn dit de wijken "centrum" en "west" samen. In de PGA wordt de wijk rond "De Bron" ook wel aangeduid met "Assen West", volgens de burgerlijke wijkindeling is dit echter niet "west", maar De Lariks, Noorderpark en Pittelo. Om verwarring te voorkomen duiden we de PGA wijk Assen-West aan met de term "De Bron".

Inwoners Assen	Centrum	Vredeveld	De Bron	Noord	Kl'veen	Totaal
Aantal inwoners 2004	9.662	7.648	17.930	20.710	4.817	60.767
waarvan 0-19 jaar	20%	19%	21%	33%	33%	26%
waarvan 20-39 jaar	22%	25%	26%	29%	40%	28%
waarvan 40-59 jaar	31%	30%	27%	30%	21%	28%
waarvan 60+	27%	27%	25%	8%	5%	18%
Aantal inwoners 2009	9.553	7.883	18.127	20.105	9.553	65.221
waarvan 0-19 jaar	19%	19%	20%	31%	36%	25%
waarvan 20-39 jaar	20%	23%	26%	24%	32%	25%
waarvan 40-59 jaar	29%	30%	26%	33%	24%	29%
waarvan 60+	32%	28%	28%	11%	8%	20%
bevolkingsgroei 2004-2009	-1%	3%	1%	-3%	98%	7%
Toename aantal huishoudens	2%	7%	5%	1%	96%	9%

Tabel 17

Opvallende in deze tabel 17 is de verdubbeling van het aantal inwoners van Kloosterveen in de periode 2004 tot 2009. De toename van het aantal inwoners van Assen is vrijwel gelijk aan de groei van Kloosterveen. Kloosterveen is ook de wijk met relatief de meeste jongeren, gevolgd door Noord (Marsdijk en Peelo). Verder zien we dat de vergrijzing in alle wijken geleidelijk toeneemt, het meest in het centrum. Het aantal huishoudens neemt iets meer toe dan de bevolking, de huishoudens worden dus gemiddeld iets kleiner.

Tabel 18 toont vergelijkbare gegevens met betrekking tot de leden van de Protestantse Gemeente Assen. Met "PGA leden" wordt hier bedoeld het totaal van de belijdende leden, doopleden en geboorteleden.

Leden PGA	Centrum	Vredeveld	De Bron	Noord	Kl'veen	Totaal
PGA leden (2004)	2.101	1.299	1.892	2.803	798	8.893
waarvan 0-19 jaar	13%	10%	10%	28%	30%	18%
waarvan 20-39 jaar	15%	15%	19%	23%	35%	20%
waarvan 40-59 jaar	26%	24%	24%	34%	25%	27%
waarvan 60+	47%	51%	47%	16%	10%	34%
PGA leden (2009)	1.993	1.085	1.569	2.191	1.070	7.908
waarvan 0-19 jaar	12%	8%	7%	25%	31%	17%
waarvan 20-39 jaar	13%	13%	17%	17%	29%	17%
waarvan 40-59 jaar	21%	24%	21%	38%	26%	27%
waarvan 60+	54%	55%	55%	21%	14%	40%
PGA ledengroei 2004-2009	-5%	-16%	-17%	-22%	34%	-11%
Toename pastorale eenheden	-6%	-13%	-11%	-18%	34%	-9%

Tabel 18

In tabel 18 zien we dat het aantal PGA leden in periode van 2004 tot 2009 is gedaald met 11% (meer dan 2% per jaar). We zien echter in Kloosterveen een stijging van 34%. Intussen verdubbelde echter het aantal inwoners van Kloosterveen (zie tabel 17). In alle andere wijken daalt het aantal leden, in het centrum echter het minst. Hierbij moet opgemerkt worden dat de wijk Holt-Esch ongeveer de helft van de leden buiten de eigen geografische wijk heeft, waaronder ook Kloosterveen. In deze tabel zijn die "buitenleden" bij de wijk "centrum" gerekend. Ook zien we dat het ledenbestand van de PGA naar verhouding meer ouderen heeft dan Assen als geheel en dat deze vergrijzing toeneemt. In onderstaande tabel 19 is het aantal PGA leden gedeeld door het aantal inwoners in de betreffende wijken. Deze tabel toont dus de mate van (on)kerkelijkheid. We zien dat in 2004 nog 15% van de inwoners van Assen nog tot de PGA gerekend werden, in 2009 is dit gedaald tot 12%. Opvallend is dat die daling naar verhouding het sterkst is in Kloosterveen.

Leden PGA t.o.v. aantal inwoners	Centrum	Vredeveld	De Bron	Noord	Kl'veen	Totaal
Aandeel PGA leden (2004)	22%	17%	11%	14%	17%	15%
waarvan 0-19 jaar	14%	9%	5%	12%	15%	10%
waarvan 20-39 jaar	15%	10%	8%	11%	15%	11%
waarvan 40-59 jaar	18%	13%	9%	15%	19%	14%
waarvan 60+	38%	33%	20%	26%	31%	28%
Aandeel PGA leden (2009)	21%	14%	9%	11%	11%	12%
waarvan 0-19 jaar	13%	6%	3%	9%	10%	8%
waarvan 20-39 jaar	14%	8%	6%	8%	10%	8%
waarvan 40-59 jaar	15%	11%	7%	12%	12%	11%
waarvan 60+	35%	27%	17%	20%	21%	23%

Tabel 19

Het is moeilijk op grond van deze cijfers een voorspelling te doen voor de komende jaren. We zien in de afgelopen jaren een daling van ruim 2%, en gezien de vergrijzing zal die daling toenemen. Voor de financiële meerjaren scenario's gaan we daarom uit van een daling van 3% per jaar van het aantal leden dat bijdraagt. Gelukkig stijgt de bijdrage per lid, we moeten er echter rekening mee houden dat die stijging de daling van het aantal leden niet neutraliseert (zie de tabellen 11 en 13).

Hoe is de kerkelijke reorganisatie in SNEEK aangepakt?

De Protestantse Gemeente Sneek (PGS) heeft ongeveer 6000 zielen.

De nieuwe opzet van de wijken en het pastorale team is een uitvloeisel van het beleidsplan 2006-2010. Dat plan werd in 2006 goedgekeurd door de Algemene Kerkenraad, na de gemeente gehoord te hebben.

In de toekomst is primair gekozen voor pastoraat in plaats van gebouwen.

De nieuwe beleidslijn van de PGS is ook dat deze meer "kerk naar buiten" wil zijn.

Tot 2005 had de PGS 6 fulltime predikanten. In de nieuwe opzet is dat aantal gelijk gebleven, maar anders verdeeld over de wijken.

Oorspronkelijk waren er drie wijken met elk 2 kerken.

De wijkindeling is op de schop gegaan. Vanaf 1 januari 2007 zijn er nog 2 pastorale wijken. Voorheen heetten de drie wijken: Noorderwijk, Oosterwijk en Zuiderwijk.

Nu worden ze voorlopig aangeduid met wijk 1 en wijk 2.

De beide nieuwe wijken krijgen elk twee predikanten. Op het oog lijkt de ene wijk veel groter dan de ander. Gemeten naar het aantal adressen zijn ze echter bijna even groot: iets minder dan 1700 adressen per wijk. (pastorale eenheden)

Bij de reorganisatie is naar de takenpakketten van de predikanten gekeken.

Een voorganger zou zich in zijn wijk dan moeten richten op ouderen én jongeren én op het voorgaan in diensten en al het bijkomende vergader- en toerustingswerk.

Dat is met zulke grote wijken onmogelijk. Door het benoemen van predikanten met specifieke taken voor ouderenpastoraat en jeugdwerk worden die doelgroepen bij de wijkpredikanten weggehaald. Maar in het teamoverleg van alle predikanten worden de taken voor ouderenwerk en jeugdwerk als gezamenlijke verantwoordelijkheid besproken. Eén predikant is voor 100% ouderenpastor en de ander is voor 50% jeugdpredikant en voor 50% pastor te Ysbrechtum

De samensmelting van wijken is in Sneek, net als overal, met de nodige problemen verlopen. Twee kerken dicht (de gereformeerde Noorderkerk en de hervormde Ichthuskerk) en een compleet nieuwe wijkindeling hakt er in.

Twee predikanten in de wijk rond de van oorsprong Hervormde Grote of Martinikerk en twee predikanten in de wijk rond de van oorsprong Gereformeerde Oosterkerk.

Mensen vinden het op zijn minst niet prettig, als de kerk, waar ze jaren hebben gekerkt, waar hun kinderen zijn gedoopt zijn of waar ze misschien zelf nog gedoopt/getrouwd zijn etc. sluit. En waar ze zijn aangewezen op een voor hen vreemd gebouw.

Natuurlijk waren er weerstanden, maar nu de nieuwe wijken een aantal jaren draaien en dat toch redelijk soepel verloopt, ebt de weerstand zo langzamerhand, wel wat weg.

Van de kerken die overbleven is er één verkocht (nieuwe bestemming: theater) en de andere helaas nog niet.

De PGS is bezig met een geheel nieuw jeugdbeleid. De speciale predikant voor het jeugdwerk werkt vanuit één kerkgebouw, de Zuiderkerk, die aangemerkt is als ontmoetingsplek voor het jeugdwerk.

De Jeugdkerk: GEESTDRIFT heeft elke maand een eigen jeugddienst. Er is een Manifest opgesteld waarin wordt uitgelegd waar Geestdrift voor staat.

Symbolen en rituelen (kaarsje branden bij gebeden) krijgen een plek in de jeugdkerk.

Ook is er aandacht voor toneel, muziek, dans, beeldende kunst en film.

De bedoeling is dat Geestdrift gedragen wordt door de eigen jeugd. Daarvoor zijn alle jongeren aangeschreven. De leiding gaat uit van het talent dat ze zelf in huis hebben.

De diensten beginnen om 11 uur, maar daarvoor (vanaf 10.30 uur) kunnen jongeren al samen komen om te brunchen en bij te kletsen. Deze **geestdriftdienst** gericht op jongeren/ jonge gezinnen is een groot succes en trekt maandelijks bomvolle kerken.

Assen, 24 januari 2010.

G.J. Althuis, lid Creatieve Denktank

Church Lab in Assen!

Church Lab is een idee van Boele Ytsma uit Groningen. Najaar 2009 was hij in Assen. Hij ontwikkelde ideeën om het z.g. "gat in de kerk" de leeftijdscategorie 25-50, in de PKN te gaan aanpakken. Uitgangspunt voor Church Lab is de opvatting dat de kerk een plek zal zijn waar **elke generatie** haar eigen weg naar en met God kan vormgeven. De bestaande vorm van kerkzijn is voor een jongere generatie vervreemdend en meestal niet inspirerend. Eenmalige bijzondere diensten (jeugddiensten en gezinsdiensten) komen aan dit tekort niet voldoende tegemoet.

Toch zijn nieuwe vormen van kerkzijn vaak niet kant-en-klaar voorhanden. Daarom zal er gezocht moeten worden. Zoekend geloven. Niemand kan die zoektocht beter doen dan de generatie, die zich vervreemd voelt van de kerk, zelf. Zonder de grenzen vast te leggen, gaan we bij Church Lab uit van de generatie van 25-45 jarigen en (in het verlengde daarvan) hun kinderen. Maar ook anderen die zich daarbij thuis voelen kunnen meedoen

Church Lab is een experimentele zoektocht naar nieuwe vormen van geloven en kerkzijn. Er wordt niet gedacht over deze generatie, zij worden zelf uitgedaagd te gaan zoeken. Het experiment heeft tijd nodig. Eén jaar (c.q. kerkelijk seizoen) is het minimum. Afspraken voor een lagere tijd zijn aan te bevelen. Het is een diepte-investering in de toekomst van de kerk.

Doelgroep zijn dus mensen die nog wel een (dun) lijntje met de kerk hebben, misschien met Kerkbalans meedoen, soms hun kind nog laten dopen en met Kerst naar de kerk gaan. Ze geloven nog wel in God, maar willen dat niet vastleggen in dogma's en (verouderde) geloofsbelijdenissen. De traditie zijn ze kwijt of zegt hen niet veel meer. Met een preek hebben ze moeite en ze verlangen naar interactie, dialoog in de kerk. Ze gebruiken andere manieren meditatie, stilte, muziek, rituelen en symbolen om hun geloof te oefenen en tot uitdrukking te brengen. Behalve voor andere christelijke groeperingen en kerken hebben ze respect voor andere godsdiensten. Ze nemen het woord Dabar (Woord is daad) vrij letterlijk en zijn te vinden in b.v. wereldwinkel, Amnesty, Greenpeace, meditatiegroepen, esoterische beweging etc.

De zittende generatie moet hen niet willen bekeren en van hen vragen dat ze zich gaan aanpassen. Integendeel: we hebben hen nodig en zouden hen misschien wel moeten vragen hun eigen levenservaring en gedachtegoed met ons te delen. We hebben hen nodig. Zij hebben power. In het leven van alledag kijken we naar deze generatie, die willen ze erbij hebben. Want zij maken het verschil. Misschien moet het "establishment" in de kerk wel zeggen "Wij maken jullie mede geestelijk-eigenaar van de kerk. En als wij ons als ouderen wat ongemakkelijk voelen, so be it, maar het moet jullie *ding* zijn. Het gaat dus niet om restauratie van het oude, maar om implementatie, invoering, van het nieuwe.

In het rapport van de Creatieve Dentank wordt onder flankerend beleid aandacht besteed aan het uitwerken van een project voor heel Assen, om experimentele samenkomsten te gaan opzetten voor deze doelgroep met hen en voor hen. Daarbij is niet per definitie een predikant nodig. De Algemene Kerkenraad zou in de lijn van het rapport "Een beziel(en)de gemeente" een project groep kunnen faciliteren die b.v. een jaar de tijd krijgt om als Church Lab te gaan experimenteren met vragen, behoeften en mogelijkheden. Ervaringen in Sneek (Geestdrift) leren dat, mits goed aangepakt, er duidelijk behoefte bestaat aan nieuwe vormen naast de oude vertrouwde diensten.

Tenslotte: m.i.v. deze week start het Kerkblad een serie "Anders Geloven" waar mogelijkheden voor vernieuwende benaderingen nader worden verkend.

Assen, 24 januari 2010.
G.J. Althuis, lid Creatieve Denktank